ordnet Hensyn, at det ikke bør bevæge os til at komme ind paa den Vei, som det foreliggende Lovforslag antyder.

Lehmann: Den ærede Taler, der nu satte sig, til hvem jeg i Eet og Alt kan slutte mig, har i det Væsentlige betragtet denne Sag fra den praktiske Side. Han gjorde opmærksom paa, at Godseieren har ligesaa megen og ligesaa liden, men i alt Fald den selvsamme Forpligtelse ligeoverfor Fæsterfamilien paa den 10ende Gaard, som han i det Hele har ved alt Fæste og al Bortforpagtning, og han gjorde derhos særlig opmærksom paa, at Overgangen af den 10de Gaard til ham rimeligviis vil komme til at skee paa en Tid, da Bonden endnu sidder inde med sin Fæsteret, som for hans Livstid er uangribelig, altsaa paa en Tid, da Bonden staaer som fri Contrahent overfor Godseieren, og da han altsaa ikke blot har det Traditionelle at støtte sig til og den Velvillie fra Godseierens Side, som jo i sin Tid har givet Fæsteretten et Slags Skin af Arvelighed, men da han tillige staaer i et saadant Forhold til ham, at han væsentlig kan tage sine egne Interesser i Betragtning og kan fordre et Vederlag for det Offer, som han bringer. Den ærede Landsthingsmand nævnte endvidere, at det ogsaa tidligere i andre Tilfælde har været tilladt Godseiere som en Præmie for visse Foranstaltninger, at nedlægge Fæstesteder, uden at det da er faldet noget Menneske ind, at Staten skulde betale derfor, han kunde til det Tilfælde, som han i saa Henseende nævnte, have føiet andre Forhold, i hvilke noget Lignende finder Sted, saaledes f. Ex. at der ifølge Skovlovgivningen kan indtages Fæstegods til Fredskov, hvoraf Følgen jo er, at vedkommende Fæsterfamilie maa flytte bort. — Det var altsaa det Hovedsynspunkt, som den ærede Landsthingsmand gjorde gjældende. Jeg vil nu fortsætte den deri liggende Betragtning og sige, at Godseieren har ikke mindre og ikke mere Forpligtelse mod Fæsteren paa den 10ende Gaard, end han har mod Fæsterne paa de andre 9 Gaarde, eller, med andre Ord, at hele Forholdet er fuldkommen identisk. Fæsterens juridiske Ret gaaer i begge Tilfælde ikke længere, end til han eller hans efterlevende Enke døer, og den moralske Ret, eller hvad man nu vil kalde den, Billighedshensynet bør ligesaa fuldt komme Fæsteren paa de 9 Gaarde som Fæsteren paa de 10ende Gaarde, overhovedet alle Fæsterne tilgode og kan gjøres gjældende med samme Styrke i det ene Tilfælde som i det andet. Men lad os nu et Øieblik tænke os, at en Godseier opstillede som sit Princip, at han ikke vilde fæste nogen Gaard bort til den hidtilværende Fæsters Efterladte, men f. Ex. vilde stille sine Gaarde til Fæsteauction, hvorved han kun brugte sin juridiske Ret, om han end krænkede den traditionelle, hvorfor Ingen kunde formene ham det undtagen den offentlige Mening og hans eget Hjerte. Saa kunde man jo, hvergang en Godseier saaledes bortfæstede et Sted til Andre end Fæsterens Familie, med samme Føie sige, at Staten skulde træde til og hjælpe i alle disse Tilfælde, hvorved jeg derhos ikke skal undlade at gjøre opmærksom paa, at Begrebet „Familie" i det foreliggende Lovforslag endog er udspilet saa vidt, at det endog tager Pleiebørn med, hvilket forekommer mig næsten at gaae over i det Ridicule, idet Familiens Ret dog ikke saaledes kan gaae over paa en hvilkensomhelst Person, som man vil antage sig. Man kunde altsaa, som sagt, med samme Føie og Ret sige, at Staten i saadanne Tilfælde skulde forhjælpe enhver Fæsters Søn, Svigersøn eller Pleiesøn til at skaffe sig en Gaard for Statens Midler, eftersom Godseieren ikke havde villet respectere den omtalte traditionelle Ret. — Man seer altsaa, at man herved kommer ud paa reent vilde Tanker, som Ingen egentlig for Alvor kan see i Øinene uden enten at smile eller at græde. Men jeg vil gaae et Skridt videre, og jeg vil sige, at det er et aldeles falsk Grundlag, hvorpaa hele denne Tanke er bygget, og at den hviler paa en reen og blank Communisme. Det er ganske vist saa, baade hos os og i andre Stater, f. Ex. i Rusland, naar der er Tale om at tilveiebringe en eller anden stor social Revolution, hvorved man bringer en Masse af Befolkningen op til bedre Vilkaar, at Staten da ofte bringer et Offer for at naae dette Formaal, men da er det ogsaa